

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: קידר	שם פרטי: איטה-לאה
----------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: גולד		בלועזית GOLD	
שם פרטי איתו נולדתי: איטה-לאה		בלועזית ETA-LEA	
עיר לידה: בורשה		בלועזית BUMSHA	
שם פרטי ושם משפחה של האב: ישראל		שם פרטי ושם נעורים של האם: בלה סבו	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: אודורה"י		בלועזית ODORHAY	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) הונגריה – לקחו אותנו לעיר טירגרמורג בהונגריה שקראה גם מורשושרה"י ומשם נלקחנו לאושוויץ			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: נלקחנו לגטו אושוויץ – וגם שהייה במורשושרה"י היתה בעצם גטו ששם אספו את היהודים ולקחו אותם לאושוויץ.		בלועזית	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: אושוויץ מחנה עבודה אוברחננבה בצ'כוסלובקיה		בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: מחנה עבודה אוברחננבה		תאריך השחרור: 1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור: אודורה"י	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתן עד מתי		שנת עליה: 1959	
		במידה ועלית באנייה, ציין את שמה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

לפני המלחמה הייתי בת 16, תלמידה בבית ספר. אז יצא חוק של נומורקו קלסיט לפיו אם סיימתי ללמוד בבית ספר כלשהו, אינני יכולה להמשיך בבית ספר אחר מאחר ואני יהודייה. לכן הורי חיפשו בית ספר אחר ומצאו מקום במישקורף – ליד בודפשט. זה היה בית ספר מקצועי בו לומדים שפות. עם סיום הלימודים אפשר היה לראיין ולכתוב על אנשים בכירים. הכתיבה היתה כמו קצרנות אותה אחר כך היו מתרגמים לכתביה מלאה. הנסיעה לבית הספר היתה ארוכה שכן בית הספר היה בהונגריה – ממושקורוב לבודפשט. בבית הספר הזה למדתי שנתיים עד שבאו הגרמנים. זה היה בכיתות הגבוהות, לפני הבגרות. כאשר הגרמנים פלשו, נאלצנו להפסיק הלימודים ולחזור הביתה.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

חזרתי הביתה וכבר היינו צריכים לענוד את הטלאי הצהוב. לקחו מאתנו את החנות לבגדי גברים שהיתה בבעלותנו וגם את חנות הבדים שהיתה לנו מאחר ואסרו על היהודים להיות בעלי עסקים, מכרו גם את כל הסחורה שלנו, במחיר נמוך. ההונגרים לקחו את אמא לחוד. אמי התרגזה ורצתה שיתנו את הבדים והבגדים לאנשים זקנים ושלא ימכרו אותם ואז האשימו אותה שהיא קומוניסטית, לקחו אותה לבודפשט וסגרו אותה במחנה של המשטרה, משם לקחו אותה לאושוויץ והיא לא היתה יחד אתנו. נשארו 3 אחיות עם אבא ולקחו אותנו למורשושוושרהיי. נשארו ללא אמא שלנו וזה היתה תקופה שלא ידענו מה יהיה אתנו בכלל.

יום אחד יצא חוק שצריך לקחת את היהודים ועד 5/5/44 היינו במורשושוושרהיי ומשם לקחו אותנו לאושוויץ. הגענו לאושוויץ 3 אחיות. הדבר הראשון היה שלקחו את אבא לצד אחד של הגברים ואותנו לצד שני. אחותי רנה היתה מאד קטנה ורזה. היא היתה בת 13 ורצו לקחת אותה למקום של הילדים שמשם לקחו אותם לתאי הגזים. אחותי הגדולה בת ה-20 התעשתה ואמרה שרנה בת 16 והיא לקחה אותה אתנו לקבוצה של העובדים. אחותי הגדולה הצליחה למעשה להציל את אחותי הקטנה ממוות בטוח 3 פעמים. פעם אחת כשכבר היינו באושוויץ, בא מנגלה ועשה סלקציה. הוא הוציא את כל החלשים שלא יכלו לעבוד. הוא הצביע על אחותי הקטנה רנה והוציא אותה לפינה בצד. אני התחלתי לבכות ואז אחותי הגדולה הלכה ליד השומרים ואמרה לה לצאת משם. אחותי הקטנה מאד פחדה, התקרבה ואז אחותי הגדולה משכה אותה והוציאה אותה משם. הם הצליחו לברוח לכיוון הקבוצה העובדת. היא החביאה אותה בשירותים כך שלא ימצאו אותה. בפעם השניה שעשו סלקציה לאנשים שלוקחים אותם לעבודה בבית חרושת, היינו בכל שורה 5 אנשים והם נהגו לעשות סלקציה נוספת בכל שורה – את מי לוקחים לעבודה ומי נשאר באושוויץ. בשורה שלפנינו היו גם 5 אנשים עם 3 אחיות בגילאים שונים. הם הוציאו את האחיות הקטנה שלהם והאחיות התחילו לרוץ אחרי אחותם הקטנה ונוצרה מהומה. אנו עמדנו שורה מאחוריהם ובגלל המהומה פשוט קרה לנו נס והשומרים אמרו לשלושתנו לעבור מהר וכך שוב ניצלה אחותי הקטנה. בפעם השלישית שעשו שוב סלקציה, זה כבר היה ללכת לרכבות. לפני כן, עשו לנו אמבטיה ונתנו לנו בגדים קצת יותר טובים, כי לקחו אותנו לרכבות לצ'כיה. אז שוב הוציאו את אחותי הקטנה, רנה בסלקציה הזו. שומר גסטפו עמד ועשה את הסלקציה, מי נוסע לצ'כיה לבית חרושת עומד בצד אחד ומי שלא בצד השני. שמו את רנה בצד של הלא נוסעים, אותם לוקחים לאושוויץ. אז אחותי הגדולה, אסתי אמרה לרנה שכאשר הגסטפו לא יסתכל שתרוץ ותעבור לצד השני, בו אנו עומדים. לרנה פחדה ואסתי כל הזמן קראה לה ואמרה לה שאין לה מה להפסיד כי מי שנשאר ממילא לוקחים אותו למוות. כך רנה רמה ועברה לצד שלנו כאשר השומר לא ראה. בעקבותיה עוד אחות של חברה שלנו רצה אחריה וכך ניצלו שתי הן ממות בטוח.

אחר כך קיבלנו בגדים, עלינו לרכבת והגענו לבית החרושת של חלקים למטוסים. באושוויץ כמובן, עברנו סבל גדול, בלי אוכל, בלי בגדים, בקור, עמדנו שעות ארוכות בשורות. בבית החרושת בצ'כיה כבר היו לנו חיים קצת יותר נורמלים. קבלנו קצת אוכל יותר טוב כיוון שהם רצו שיהיה לנו כוח לעבוד. היה לנו לינה. בכל בוקר יצאנו בשעה 06:00 ועבדנו עד הערב וזו היתה עבודה קלה יחסית. בחרו בנו כיוון שהיו לנו אצבעות דקות וראייה טובה שכן העבודה היתה למיין חלקים קטנים והיו זקוקים לעובדים זריזים בעלי ידיים טובות וראייה טובה. לפעמים היו לוקחים אותנו לעמוד בחול, יחפים. פעם באו לקחת אותנו לעבודה יצאנו כולנו לשירותים והיתה מהומה. כששאלו מה קרה סיפרנו שהעמידו אותנו יחפים בחול וכולנו התקררנו. מאז יצאה הנחיה שיש צורך בעובדים בריאים ולכן אסור להעמיד אותנו יחפים בחול. מאז, התנאים היו יותר טובים, היינו בפנים, תחת קורת גג. כך זה המשיך עד שיום אחד קמנו ולא ראינו אף אחד. אף גרמני ואף מנהל, כולם ברחו. זה היה כשהרוסים הגיעו והצרפתים הודיעו שהמלחמה נגמרה. הרוסים אמרו לנו שאנו חופשיים ושנלך לטנדר שעמד וחיכה לנו. אך לא היו רכבות ולא היה לאן ללכת. לאחר מכן, הצ'כים הפרטיזנים שנלחמו בגרמנים לקחו אותנו לפראג ומשם חיפשנו כיצד לעלות לרכבות, כל אחד ומזלו הוא. אנו הגענו לבודפשט, בדרך קבלנו גם קצת אוכל.

אחרי שהגענו לבודפשט אמרו לנו ללכת לג'וינט ושם נקבל בגדים. שם פגשנו אדם מאודוריה"י שאותו הכרנו טוב והוא שאל מה אתן עושות פה? אבא שלכן בבית! שלושתנו קפצנו משמחה ברחובות, זה היה נס גדול. הגענו הביתה בדרך לא דרך, על גגות של רכבות. בדרך, בסייגשאורה לקחו אותנו למלון ונתנו לנו אוכל, התרחצנו וביקשנו שיתקשרו למשטרה באודוריה"י, שיודיעו לאבינו שיבוא לקחת אותנו. אבא שלנו לא האמין ששלושתנו נשארנו יחד. אבא בא למלון וההתרגשות היתה גדולה. אתו חזרנו הביתה אך ללא אמא שנהרגה באושוויץ.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

חזרנו לביתנו באודוריה"י ברומניה. חיינו בבית עם אבא שפתח שוב את החנות של הבדים אבל זה לא היה אותו דבר. כבר לא היו לנו עובדים. אחותי הקטנה הלכה לבית הספר, אני לא המשכתי ללמוד כי כבר לא היו לי תעודות. נשארתי לעזור לאבא בחנות ואז הכרתי את בעלי, קידר אלכסנדר. התחתנו ברומניה ונולדו לנו 2 בנות. בשנת 1959 הגענו לארץ, 10 שנים לאחר שאבינו עלה.

נא ספרי/י על חיך בארץ
(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

הגענו לארץ ושמו אותנו בבתיים מעץ, במעברה. היתה תקופה מאד קשה. אני עבדתי במפעל "טבע" 30 שנה ועבדתי בקונטרול של אנטיביוטיקה. יש לי 4 נכדות ו-4 נינים, הילדים שלי שירתו בצבא ואני גרה היום בקרית יובל.